

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p. vaida.rudenaite@tm.lt
TAIS

2019-11-18 Nr. 36P-167- (4.1.10)
I 2019-11-05 pranešimą

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS TARNYBOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL UŽ ANTRINĖS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMĄ, KOORDINAVIMĄ IR MEDIACIJĄ MOKAMO UŽMOKESČIO DYDŽIŲ IR MOKĖJIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTŲ DERINIMO

Teisėjų taryba, susipažinusi su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos derinimui pateiktu Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 27¹ ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-12800, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 51, 106, 322 ir 388 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-12801 (toliau – BPK projektas), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektu Nr. 19-12802, teikia pastabas ir pasiūlymus dėl siūlomų teisinio reguliavimo priemonių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 51 straipsnio 1 dalies 3 punkto pakeitimo

Esminis kriterijus, dėl kurio gynėjo dalyvavimas baudžiamajame procese pripažįstamas būtinu, yra asmens kalbos nemokėjimas, nepriklausomai nuo šio asmens santykio su valstybe. Nors užsieniečio statusas svarbus vertinant kalbos mokėjimą, tačiau tai nėra vienintelis veiksnys, lemiantis būtino gynėjo dalyvavimo poreikį. Šis pagrindas susijęs ne tik su tuo, ar asmuo turi žinių apie Lietuvos Respublikos teisinę sistemą ar ne, tačiau ar tos žinios yra pakankamos save atstovauti. Nemokantys proceso kalbos asmenys yra pažeidžiami, todėl juos turi atstovauti gynėjas. Kelia abejonių, ar pakeitus aptariamą nuostatą ir įtvirtinus, kad gynėjo dalyvavimas yra būtinas tik nagrinėjant proceso kalbos nemokančių užsieniečių bylas, nebus pažeidžiamas teisingo proceso principas.

Dėl BPK 51 straipsnio 1 dalies 7 punkto

BPK projekto 1 straipsnio 2 dalimi siūloma pakeisti BPK 51 straipsnio 1 dalies 7 punktą, nurodant, kad gynėjo dalyvavimas būtinas sprendžiant suėmimo skyrimo ar jo pratęsimo įtariamajam ar kaltinamajam klausimą, taip pat kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas toje baudžiamojoje byloje.

BPK 21 straipsnio 4 dalis, 22 straipsnio 3 dalis įtvirtina įtariamą ir kaltinamą teisę turėti gynėją. Iš minėtų įstatymo nuostatų turinio matyti, kad gynėjo dalyvavimas įtariamą ar kaltinamą pasirinkimu, arba esant įstatyme numatytiems būtinąjo gynėjo dalyvavimo atvejams, yra numatytas kiekvienu atveju, kai prieš asmenį pradedamas baudžiamasis procesas.

Pastebėtina, kad įtariamajam ar kaltinamajam esant suimtam, dėl visiško jo fizinės laisvės apribojimo asmuo netenka galimybės pats operatyviai susirasti gynėją, todėl pareigą užtikrinti asmens teisę į gynybą turi valstybė. Teisėjų tarybos nuomone, siūlomas BPK 51 straipsnio 1 dalies 7 punkto pakeitimas iš esmės apribotų Lietuvos Respublikos Konstitucijos bei baudžiamojo proceso įstatymo garantuojamą asmens teisę į gynybą. Nustačius, kad gynėjo dalyvavimas privalomas tik toje baudžiamojoje byloje, kurioje yra svarstomas suėmimo skyrimo/tęsimo klausimas, minėta teisė nebūtų užtikrinama kitose baudžiamosiose bylose, kuriose tas pats asmuo turi įtariamojo ar kaltinamojo statusą, ir kurios savo sudėtingumu bei aplinkybėmis iš esmės gali skirtis nuo tos, kurioje įtariamasis/kaltinamasis turi gynėją.

Dėl BPK 51 straipsnio 1 dalies 10 punkto pakeitimo

BPK projekto 1 straipsnio 3 dalimi siūloma pakeisti BPK 51 straipsnio 1 dalies 10 punktą, nurodant, kad gynėjo dalyvavimas yra būtinas, kai asmuo yra laikinai sulaikytas šio Kodekso 140 straipsnyje nustatyta tvarka ir atliekami būtini proceso veiksmai.

Konstitucijos 31 straipsnio šeštojoje dalyje įtvirtinta, kad asmeniui, kuris įtariamasis padaręs nusikaltimą, ir kaltinamajam nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento garantuojama teisė į gynybą, taip pat ir teisė turėti advokatą. Teisė nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją įtariamajam numatyta ir BPK 21 straipsnio 4 dalyje.

Vertintina, kad ne visais atvejais, kuomet asmuo yra sulaikytas, reikalingas gynėjo dalyvavimas (pvz.: sulaikymas tik asmens tapatybei nustatyti). Gynėjas asmeniui, kuris laikinai sulaikytas, turi būti paskirtas tik tuomet, kai planuojama atlikti proceso veiksmus, spręsti dėl suėmimo paskyrimo. Kita vertus, asmuo bet kurioje proceso stadijoje turi galimybę pasikviesti savo gynėją.

Dėl BPK 51 straipsnio 3 dalies ir BPK 106 straipsnio 2 dalies pakeitimo

BPK projekto 1 straipsnio 4 dalimi bei 2 straipsniu siūloma įtvirtinti galimybę iš kaltinamojo išieškoti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos išlaidas, susidariusias dėl gynėjo būtino dalyvavimo, išskyrus šio kodekso 51 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus (nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtariamasis ar kaltinamasis nepilnametis; nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinti pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas).

Pastebėtina, jog analogiškas BPK 106 straipsnio 2 dalies teisinis reguliavimas, numatęs teisę teismui, pripažinus kaltinamąjį kaltu, priimant nuosprendį iš kaltinamojo išieškoti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas, susidariusias dėl būtino gynėjo dalyvavimo, išskyrus šio kodekso 51 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, buvo panaikintas 2016 m. gruodžio 20 d. įstatymu Nr. XIII-165 ir nebegalioja nuo 2017 m. liepos 1 d. Šios įstatymo nuostatos pakeitimas buvo grindžiamas tuo, kad išlaidų baudžiamosiose bylose iš kaltais pripažintų asmenų išieškojimas praktikoje nėra efektyvus, o Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad antrinės teisinės pagalbos išlaidos nepriteistinos, kadangi gynėjo dalyvavimas buvo būtinas (pvz., *Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322/2014*). Be to, Tarnybos duomenimis, informacijos apie valstybės patirtas išlaidas pateikimui teismams buvo reikalingi dideli administraciniai ištekliai – 2015 m. sausio – lapkričio mėn. teismams buvo pateiktos 4933 pažymos apie valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas baudžiamosiose bylose dėl būtinojo gynėjo dalyvavimo, iš 2002 baigtų bylų, išlaidos nepriteistos 81 proc. atvejų (66,5 proc. atvejų nenurodant motyvų arba nurodant motyvus, kurie nenumatyti BPK 106 straipsnio 2 dalyje (pavyzdžiui, išlaidų priteisimas nesuderinimas su teise į gynybą, gynėjo dalyvavimas buvo būtinas ir nepriklausė nuo asmens valios). Taigi, nepaisant to, kad tarptautiniai standartai savaime tokių išlaidų išieškoti iš kaltinamojo nedraudžia, vis tik kyla klausimas dėl siūlomų pakeitimų praktinio įgyvendinimo ir efektyvumo.

Siūlymas į baudžiamojo proceso įstatymą grąžinti analogišką nuostatą dėl teisės išieškoti iš kaltinamojo valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas, susidariusias dėl būtino gynėjo dalyvavimo, išskyrus įstatyme numatytas išimtis, yra iš esmės grindžiamas tik siekiu į valstybės biudžetą susigrąžinti būtinojo gynėjo išlaidas, kai asmens teisinė padėtis leidžia šias išlaidas atlyginti. Būtina

pažymėti, kad vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – teisinio saugumo principas – reiškia, kad valstybė turi pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus lūkesčius (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2003 m. kovo 4 d., 2003 m. liepos 4 d. nutarimai). Įvertinus tai, poreikis keisti aptariamą teisinį reguliavimą, grąžinant ankstesnes, iki 2017 m. liepos 1 d. galiojusias normas, motyvuojant valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sistemos efektyvumo gerinimu, yra abejotinas ir neturi jokio įtikinamo pagrindimo.

Pastebėtina ir tai, kad išaiškinus galimybę išieškoti iš kaltinamojo išlaidas, susidariusias dėl būtino gynėjo dalyvavimo, gali susidaryti situacija, kad asmuo po išaiškinimo pats atsisakys gynėjo, nors jo dalyvavimas bus ištis būtinas. Tokiu atveju, teisės į tinkamą atstovavimą įgyvendinimas taptų formalus. Be to, paprastai gynėjas pagal BPK 51 straipsnio 1 dalį skiriamas asmenims, kurių finansinė padėtis nėra gera. Taigi vien taupymo sumetimais negalima riboti asmens teisės į gynybą, kai ji yra ištis būtina.

Dėl BPK 322 straipsnio

BPK projekto 3 straipsniu siūloma pakeisti BPK 322 straipsnį, nurodant, kad, nagrinėjant bylą apeliacine tvarka, teismo posėdyje dalyvauja prokuroras.

Sutiktina su siūloma nuostata, kad gynėjo dalyvavimas apeliacinės instancijos teisme nėra būtinas, tačiau tik tuo atveju, jei nėra nustatyta BPK 51 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų būtino gynėjo dalyvavimo pagrindų. Gynėjo dalyvavimas turėtų būti užtikrinamas, kai to reikalauja teisingumo interesas.

Dėl BPK 388 straipsnio 3 dalies

BPK projekto 4 dalimi siūloma pripažinti netekusia galios BPK 388 straipsnio 3 dalį, įtvirtinančią teisę ikiteisminio tyrimo pareigūnui nutarimu paskirti juridinio asmens atstovą tuo atveju, kai juridinis asmuo paskiria atstovu netinkamą asmenį ar atstovo nepaskiria visai.

Pastebėtina, kad juridinio asmens atstovo paskyrimas yra svarbus, kadangi su pačiu juridiniu asmeniu negalima atlikti jokių veiksmų. Tuo tarpu, įtvirtinus siūlomą reglamentavimą ir ikiteisminio tyrimo pareigūnui neturint galimybės paskirti atstovą, byloje nebus asmens, su kuriuo galima atlikti procesinius veiksmus.

Pirmininkas

Algimantas Valantinas

VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Odminių g. 3, 01122 Vilnius, tel. 8 700 00 211, faks. 8 700 35 004

El. p. teisinepagalba@vgtpt.lt, <http://vgtpt.lrv.lt/>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 125817744

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. paštas: rastine@tm.lt

2019-11-12 Nr. (1.21) NO-2-6406

DĖL IŠVADOS PATEIKIMO

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai (toliau – Tarnyba) 2019-11-05 pateiktas Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 27¹ ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VGTPĮ projektas), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 51, 106, 322 ir 388 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BPK projektas) (toliau kartu – projektai) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo "Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364 „Dėl už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo" projektas (toliau – Projektas) suderinimui. Tarnyboje 2019-11-07 gautas naujas Projekto variantas.

I. Dėl VGTPĮ projekto.

VGTPĮ projekto 6 straipsniu, kuriuo keičiama VGTPĮ 14 straipsnio 6 dalis, numatyta, kad „Šio įstatymo 12 straipsnyje nurodytiems asmenims, neatsižvelgiant į šeimos turtą ir asmens pajamas, valstybė garantuoja ir apmoka 100 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Kai šio įstatymo 12 straipsnio 7 punkte nurodytų asmenų šeimos turtas ir asmens pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, atitinka antrąjį turto ir pajamų lygį teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, valstybė garantuoja ir apmoka 50 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų. Šio įstatymo 12 straipsnio 15 punkte nurodyti asmenys, pasibaigus bylos nagrinėjimui, šio įstatymo nustatytais atvejais privalo į valstybės biudžetą grąžinti suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas ar jų dalį.“ Apie valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidų išieškojimą taip pat nurodoma ir VGTPĮ 24 straipsnio 4 dalyje.

Tarnyba pažymi, kad procesą dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal Hagos konvenciją gali inicijuoti ir tos šalies valstybinės institucijos. Hagos konvencijos 8 straipsnyje numatyta, kad bet kuris asmuo, įstaiga ar kita organizacija, teigianti, kad vaikas yra išvežtas ar laikomas pažeidžiant globos teises, gali kreiptis į vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos centrinę įstaigą arba į bet kurios kitos susitariančiosios valstybės centrinę įstaigą dėl pagalbos užtikrinti vaiko grąžinimą.

Hagos konvencijos 26 straipsnyje pažymėta, kad kiekviena centrinė įstaiga pati apmoka savo išlaidas, susijusias su šios Konvencijos vykdymu. Susitariančiųjų valstybių centrinės įstaigos ir kitos valstybinės institucijos nenustato jokių mokesčių, susijusių su pagal šią Konvenciją teikiamais prašymais. Ypač jos negali reikalauti, jog pareiškėjas padengtų teismo proceso išlaidas arba atitinkamais atvejais advokatų ar patarėjų dalyvavimo išlaidas.

Atsižvelgiant į tai, kad su prašymu suteikti antrinę teisinę pagalbą dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo turi teisę kreiptis ne tik fizinis asmuo, bet taip pat ir juridinis asmuo (įstaiga ar kita organizacija), Tarnyba gavusi kitos užsienio valstybės įstaigos, teigiančios, kad vaikas yra išvežtas ar laikomas pažeidžiant globos teises, prašymą, turėtų priimti sprendimą suteikti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus turto ir

pajamų lygius teisinei pagalbai gauti (Įstatymo 12 straipsnio 15 dalis). Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 24 straipsnio 4 dalimi užsienio valstybių institucijoms nėra numatyta išimtis būti atleistoms nuo antrinės teisinės pagalbos išlaidų, pasibaigus bylai, Tarnybai atsiranda pareiga išieškoti antrinės teisinės pagalbos teikimo išlaidas. Tarnyba mano, kad VGTPĮ 24 straipsnio 4 dalis prieštarauja Hagos konvencijos 26 straipsnio numatyta nuostatai, jog negali būti reikalaujama, kad pareiškėjas padengtų jį byloje atstovavusio advokato išlaidas.

Tarnyba, vadovaujantis išdėstytu, siūlo atsisakyti nuostatos, įpareigojančios išieškoti antrinės teisinės pagalbos teikimo išlaidas, jeigu ši buvo suteikta vadovaujantis VGTPĮ 12 straipsnio 15 dalimi arba keisti VGTPĮ 24 straipsnio 4 dalį, taikant išimtį ES centrinėms institucijoms, kurios kreipiasi dėl antrinės teisinės pagalbos pagal Hagos konvenciją ir atleisti jas nuo antrinės teisinės pagalbos teikimo išlaidų, kadangi antrinės teisinės išlaidų išieškojimas iš ES centrinių institucijų nėra tikslingas.

VGTPĮ 18 straipsnio 2 dalyje yra nurodyta, kad <...sprendimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimamas iš karto, kai asmuo kreipiasi. Jeigu nėra galimybės sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo priimti iš karto, šis sprendimas civilinėse, administracinėse ir administracinių nusižengimų bylose priimamas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų ir šio įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nurodytos advokato išvados arba šio straipsnio 14 dalyje nurodytos informacijos gavimo dienos, baudžiamosiose bylose – iki proceso veiksmų atlikimo dienos, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų ir šio įstatymo 11 straipsnio 9 dalyje nurodytos advokato išvados arba šio straipsnio 14 dalyje nurodytos informacijos gavimo dienos...>.

Tarnyba pažymi, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. didėja Tarnybos paslaugų apimtys (privalomoji mediacija) ir yra numatytas advokato paskyrimas vaiko atstovams, kai bus kreipiamasi į teismą dėl leidimo išdavimo paimiti vaiką. Pastaruoju atveju, advokato paskyrimo klausimas turės būti sprendžiamas nedelsiant (sprendimas turės būti priimamas pranešimo gavimo dieną arba artimiausią darbo dieną). Atsižvelgiant į tai, kad VGTPĮ 22 straipsnyje yra numatyti ir kiti atvejai, kai advokatas skiriamas nedelsiant ar per 3 darbo dienas nuo informacijos gavimo bei numatomi sutrumpinti advokato paskyrimo klausimo išsprendimo terminai bylose dėl leidimo paimiti vaiką (gali kilti kliūčių dėl advokatų trūkumo ir jų parinkimo laiko atokesniuose miestuose), Tarnyba siūlo sprendimo priėmimui (kai nėra skubūs atvejai) nustatyti 7 darbo dienų terminą.

II. Dėl BPK projekto.

BPK projekto 2 straipsnyje, kuriuo keičiamas BPK 106 straipsnis, nurodyta, kad „2. Pripažinęs kaltinamąjį kaltu, teismas, priimdamas nuosprendį, turi teisę nuspręsti iš kaltinamojo išieškoti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas, susidariusias dėl gynėjo būtino dalyvavimo, išskyrus šio Kodekso 51 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, taip pat nukentėjusiojo ir civilinio ieškovo patirtas išlaidas advokato, kuris dalyvavo byloje kaip nukentėjusiojo ar civilinio ieškovo atstovas, paslaugoms apmokėti. Teismas, atsižvelgdamas į nuteistojo turtinę padėtį, gali šių išlaidų kaltinamajam nepriteisti ar jų dydį sumažinti.“

Tarnyba pažymi, kad pagal VGTPĮ 21 straipsnio 1 dalį, kai gynėjo dalyvavimas nagrinėjant baudžiamąsias bylas yra būtinas pagal BPK 51 ar 55 straipsnį, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas praneša tarnybai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas. To paties straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad Tarnyba ar jos nurodytas koordinatorius, gavę šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pranešimą, privalo nedelsdami parinkti antrinę teisinę pagalbą teiksiantį advokatą ir pranešti apie tai ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui. Tarnybos parinktą gynėją ar įgaliotąjį atstovą paskiria ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas.

Iš šio teisinio reglamentavimo matyti, kad Tarnyba tokiais atvejais nevertina asmenų turtinės padėties. Minėtose teisės aktų normose yra aiškiai nustatyta, kad gynėjo paskyrimo klausimą, kai gynėjo dalyvavimas yra būtinas ir kaltinamasis pats nepasirenka gynėjo, sprendžia baudžiamąją bylą nagrinėjantis teismas BPK nustatyta tvarka, o Tarnyba, teikdama antrinę teisinę pagalbą

baudžiamosiose bylose, kuriose gynėjų teismas pripažįsta būtinu pagal BPK 51 straipsnio nuostatas, atlieka tik advokato parinkimo ir teismo informavimo apie parinktą konkretų advokatą funkciją.

Nagrinėjamu atveju, vertinant numatomą reglamentavimą dėl išlaidų išieškojimo iš kaltinamojo baudžiamajame procese, kyla neaiškumų dėl šios nuostatos įgyvendinimo praktikoje. Akcentuotina, kad antrinės teisinės pagalbos teikimo išlaidos apskaičiuojamos gavus iš advokato, teikiančio antrinę teisinę pagalbą, duomenis apie jo sugaištą laiką ir atliktus veiksmus konkrečioje byloje. Šių duomenų pagrindu Tarnyba parengia pažymą dėl išlaidų apskaičiavimo ir ją teikia teismui. Pagal numatomą reglamentavimą nėra aišku, ar teismas, nagrinėdamas konkrečią baudžiamąją bylą ir matydamas, kad kaltinamojo turtinė padėtis leidžia išieškoti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas, inicijuos kreipimąsi į Tarnybą dėl duomenų pateikimo apie patirtas valstybės išlaidas ar Tarnyba visais atvejais privalės rengti pažymą dėl išlaidų priteisimo baudžiamosiose bylose ir teikti jas teismams, o teismai proceso metu spręs šių išlaidų priteisimo klausimą. Tarnyba pažymi, kad pastaruoju atveju, atsižvelgiant į tai, kad didesnė dalis atvejų, kuriose teikiama antrinė teisinė pagalba, sudaro baudžiamosios bylos ir Tarnybai visais atvejais baudžiamosiose bylose renkant duomenis bei rengiant pažymą, žymiai padidės tiek Tarnybos, tiek teismų administravimo kaštai. Tarnybos nuomone, ši nuostata galėtų būti tinkamai įgyvendinta, jeigu teismai, nagrinėdami bylas, nustatytų, kad yra pagrindas išieškoti iš kaltinamųjų išlaidas, kreiptis į Tarnybą su pranešimu dėl duomenų pateikimo.

III. Dėl Projekto.

Projekto 11 punkte nurodoma, kad „11. Jeigu faktinis advokato antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas viršija Taisyklėse nustatytą bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirtą laiką, jis turi būti patvirtintas ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar antrinę teisinę pagalbą gavusio asmens parašu. Faktinis advokato antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas procesiniams dokumentams parengti negali 0,25 karto viršyti Taisyklėse procesiniam dokumentui parengti laiko, išskyrus bylas, nurodytas Taisyklių 11¹ punkte. Už kiekvieną papildomą suteiktos antrinės teisinės pagalbos valandą advokatui skiriamas papildomas 1 UBD užmokestis.“

Šiuo punktu apribojamas ne stadijai (procesiniam veiksmui) (pavyzdžiui Taisyklių 24.3.6.1. papunktyje numatytas dalyvaujančių byloje asmenų procesinių dokumentų pirmosios instancijos teismui parengimui) skirtas laikas, o Taisyklių 3.1. papunktyje numatytas konkretus procesinis veiksmas – procesinio dokumento parengimui skirtas laikas. Atsižvelgiant į tai, formuluotė < ..negali 0,25 karto viršyti Taisyklėse procesiniam dokumentui parengti laiko...> neatitinka Taisyklių nuostatų, kadangi Taisyklėse nėra numatytas maksimalus laikas procesinio dokumento parengimui.

Taisyklėse yra numatytos bendros, kaip pavyzdžiui Taisyklių 24.3.1.2. papunktis (kitos ypatingosios teisenos bylos), 24.3.6.1. papunktis (dalyvaujančių byloje asmenų procesinių dokumentų pirmosios instancijos teismui parengimas), stadijos, į kurias įeina ne tik procesinių dokumentų parengimas, tačiau ir visi kiti galimi procesiniai bei pagalbiniai veiksmai pagal Taisyklių 3.1. papunktį.

Atsižvelgiant į tai, siūloma Taisyklių 11 punkto pakeitimo formuluotė yra neteisinga bei neatitinkanti Taisyklių nuostatų, todėl siūlome šia nuostatą išdėstyti taip: „Jeigu faktinis advokato antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas viršija Taisyklėse nustatytą bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirtą laiką, jis turi būti patvirtintas ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar antrinę teisinę pagalbą gavusio asmens parašu. Šis laikas, skirtas bylos stadijai (procesiniam veiksmui), negali 0,5 karto viršyti Taisyklėse bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirto laiko, išskyrus laiką skirtą dalyvauti teismo posėdžiuose bei ikiteisminio tyrimo veiksmuose ir bylas, nurodytas Taisyklių 11¹ punkte.“

Papildomai pažymėtina, kad pagrindinės priežastys, kodėl advokatai atsisako vyksti į bylas yra tai, kad Taisyklėmis yra apribojamas laikas skirtas dalyvauti teismo posėdžiuose, kituose procesiniuose veiksmuose, kelionėms. Išskyrus teismo posėdžiams, kelionėms, susipažinimui, dalyvavimui ikiteisminio tyrimo veiksmuose skirtą laiką, nuo faktinio laiko, kuris sudaro stadijai

(procesinio veiksmo) skirtą laiką, nebus ribojamas laikas, kuris procese yra privalomas bei neišvengiamas ir kuris iš esmės negali būti ribojamas. Tokiu būdu advokatai galės vykti į visus būtinus atlikti procesinius veiksmus.

Tuo atveju, jei aukščiau siūlomas pakeitimas nėra priimtinas, galima būtų svarstyti apie konkrečių veiksmų laiko apribojimą. Siekiant išskirti bei apriboti laiką skirti rengti procesinius veiksmus, greta turi būti nurodomi ir įrodymų rinkimas bei konsultacijos, kadangi tai yra neatsiejamai susiję su procesinių dokumentų rengimu ir ne visada įmanoma šiuos veiksmus atskirti. Ir išties probleminiai veiksmai, kurių advokatai negali paaiškinti bei detalizuoti skirto laiko yra procesinių dokumentų parengimas, konsultacijos, įrodymų rinkimas. Norint apriboti tik procesiniams dokumentams skirtą laiką galima būtų Taisyklių 11 punktą išdėstyti taip: „11. Jeigu faktinis advokato antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas viršija Taisyklėse nustatytą bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirtą laiką, jis turi būti patvirtintas ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ar antrinę teisinę pagalbą gavusio asmens parašu. Faktinis advokato antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas skirtas procesiniams dokumentams, įskaitant įrodymų rinkimą ir konsultacijas, parengti bendrai negali 0,5 karto viršyti Taisyklėse bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirto laiko, išskyrus bylas, nurodytas Taisyklių 11¹ punkte. Už kiekvieną papildomą suteiktos antrinės teisinės pagalbos valandą advokatui skiriamas papildomas 1 UBD užmokestis.“

Tarnybos nuomone maksimaliai galimas papildomai skirti laikas turi būti padidintas nuo 0,25 iki 0,5 karto. Palikus projekte nuostatą, jog papildomas laikas negali 0,25 karto viršyti Taisyklėse bylos stadijai (procesiniam veiksmui) skirto laiko, maksimalus užmokestis, kaip pavyzdžiui, už apeliacinio skundo dėl neatsargaus nusikaltimo ir baudžiamojo nusižengimo parengimą sudarytų tik 60 EUR.

Pažymėtina, jog Projekte nurodoma, kad 3.1. papunktis yra keičiamas ir išdėstomas, jog „3.1. Faktinis antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas – advokato procesiniams veiksmams atlikti skirtas laikas (laikas, skirtas konsultacijoms teikti, pasirengti nagrinėti bylą, įrodymams rinkti, procesiniams dokumentams rengti, dalyvauti išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas, institucijų posėdžiuose, dalyvauti teismo posėdžiuose); ir pagalbiniam veiksmams atlikti skirtas laikas (pranešimams apie antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimą ar pabaigimą rengti, išvadoms dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ar neteikimo rengti, prašymams apskaičiuoti antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydį rengti, taip pat laikas, skirtas laukti teisminės ir kitose institucijose, kuriose atliekami procesiniai veiksmai, kai šie veiksmai pradedami vėliau, nei numatyta)“, tačiau į faktinį laiką nėra įtrauktas laikas, skirtas dalyvauti ikiteisminio tyrimo veiksmuose, todėl šis punktas turėtų būti keičiamas jį išdėstant taip: „3.1. Faktinis antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas – advokato procesiniams veiksmams atlikti skirtas laikas (laikas, skirtas konsultacijoms teikti, pasirengti nagrinėti bylą, įrodymams rinkti, procesiniams dokumentams rengti, dalyvauti išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas, institucijų posėdžiuose, dalyvauti teismo posėdžiuose, ikiteisminio tyrimo veiksmuose); ir pagalbiniam veiksmams atlikti skirtas laikas (laikas, skirtas pranešimams apie antrinės teisinės pagalbos teikimo nutraukimą ar pabaigimą rengti, išvadoms dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ar neteikimo rengti, prašymams apskaičiuoti antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydį rengti, taip pat laikas, skirtas laukti teisminės ir kitose institucijose, kuriose atliekami procesiniai veiksmai, kai šie veiksmai pradedami vėliau, nei numatyta).“

Projekte nurodoma, jog jeigu antrinė teisinė pagalba ar mediacija, pradėtos teikti pagal sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ar mediacijos vykdymo, priimtus iki šio nutarimo įsigaliojimo, toliau teikiamos įsigaliojus šiam nutarimui, apskaičiuojant užmokestį už antrinę teisinę pagalbą ar mediaciją, suteiktą po šio nutarimo įsigaliojimo, taikomas šiuo nutarimu nustatytas užmokesčio bazinis dydis (Taisyklių 3.2. papunktis).

Yra advokatų, kuriems yra išmokėtas dalinis užmokestis. Tokiu atveju, užmokestis advokatams turės bus perskaičiuotas pagal šio Projekto nuostatas, jeigu antrinės teisinės pagalbos teikimas bus baigtas jau įsigaliojus šiam Projektui. Tokiu principu turėtų būti taikomas tik Projekte nurodytas 11¹ punktas, t. y. Projekte nurodytas Taisyklių 11¹ punktas turėtų būti taikomas, jeigu antrinė teisinė pagalba ar mediacija, pradėta teikti pagal sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ar mediacijos vykdymo, priimtus nuo 2019-07-13 iki šio nutarimo įsigaliojimo.

Atkreiptinas dėmesys, jog 2019-11-05 pateiktame Projekte nurodoma, kad Taisyklių 33 ir 47 punktai yra keičiami ir išdėstomi taip:

„33. Advokatai, kurie prireikus teikia antrinę teisinę pagalbą, tarnybai, priėmusiai sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo, pateikia prašymą išmokėti užmokestį už suteiktą antrinę teisinę pagalbą (toliau – prašymas), dokumentus, patvirtinančius antrinės teisinės pagalbos suteikimą (procesinius dokumentus, teismo sprendimus ir panašiai) ir patirtas Taisyklių 30 punkte nurodytas išlaidas, ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo bylos stadijos (procesinio veiksmo), kurioje suteikta antrinė teisinė pagalba, pabaigos. Jeigu advokatas dėl svarbių (objektyvių ir nuo advokato valios nepriklausančių) priežasčių praleidžia nurodytą 6 mėnesių terminą, jis turi prašyme nurodyti šias priežastis ir prie prašymo pridėti tai patvirtinančius įrodymus. Jeigu advokatas dokumentų, patvirtinančių antrinės teisinės pagalbos suteikimą, pateikti negali, tai gali patvirtinti antrinę teisinę pagalbą gavęs asmuo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teisėjas. Prašymo formą tvirtina teisingumo ministras. Prašymas gali būti siunčiamas paštu arba pateikiamas elektroninėmis ryšių priemonėmis, jeigu yra galimybė nustatyti advokato tapatybę. Prašyme turi būti nurodytas sprendimas, kuriuo remiantis buvo teikiama antrinė teisinė pagalba, aprašyta advokato suteikta antrinė teisinė pagalba ir nurodytas faktinis antrinės teisinės pagalbos teikimo laikas. Sprendimą dėl užmokesčio už suteiktą antrinę teisinę pagalbą išmokėjimo tarnyba priima ne vėliau kaip per 30 dienų nuo šiame punkte nurodytų dokumentų gavimo. Kilus abejonių dėl advokato pateiktame prašyme nurodytų duomenų, tarnyba turi teisę kreiptis į antrinę teisinę pagalbą gavusį asmenį, ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą ar teisėją ir patikrinti duomenis Lietuvos teismų informacinėje sistemoje. Tarnyba taip pat turi teisę per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo prašyti advokato pateikti papildomą informaciją ar dokumentus arba grąžinti prašymą, nurodydama trūkumus. Tokiu atveju sprendimą dėl užmokesčio už suteiktą antrinę teisinę pagalbą išmokėjimo tarnyba priima ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo papildomos informacijos ar dokumentų arba pataisyto prašymo gavimo. Apie priimtą sprendimą tarnyba praneša advokatui. Užmokestis išmokamas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo sprendimo priėmimo.“; „47. Mediatorius ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo neteisminės mediacijos pabaigos pateikia tarnybai prašymą išmokėti užmokestį už neteisminę mediaciją, dokumentus, patvirtinančius vykdytą neteisminę mediaciją ir patirtas Taisyklių 46 punkte nurodytas išlaidas. Jeigu mediatorius dėl svarbių (objektyvių ir nuo jo valios nepriklausančių) priežasčių praleidžia nurodytą 6 mėnesių terminą, jis turi prašyme išmokėti užmokestį už neteisminę mediaciją nurodyti šias priežastis ir prie šio prašymo pridėti tai patvirtinančius įrodymus. Prašymo išmokėti užmokestį už mediaciją formą tvirtina teisingumo ministras. Šis prašymas gali būti siunčiamas paštu arba teikiamas elektroninėmis ryšių priemonėmis, jeigu yra galimybė nustatyti mediatoriaus tapatybę. Prašyme turi būti nurodytas sprendimas, kuriuo remiantis buvo vykdoma neteisminė mediacija, aprašyti mediatoriaus veiksmai vykdant neteisminę mediaciją ir nurodytas faktinis mediacijos vykdymo laikas. Sprendimą dėl užmokesčio už neteisminę mediaciją išmokėjimo tarnyba priima ne vėliau kaip per 30 dienų nuo šiame punkte nurodytų dokumentų gavimo. Jeigu mediatoriaus pateiktame prašyme yra trūkumų, tarnyba turi teisę per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo prašyti mediatoriaus pateikti papildomą informaciją ar dokumentus arba grąžinti prašymą, nurodydama trūkumus. Tokiu atveju sprendimą dėl užmokesčio už neteisminę mediaciją išmokėjimo tarnyba priima ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo papildomos informacijos ar pataisyto prašymo gavimo. Apie priimtą sprendimą tarnyba praneša mediatoriui. Užmokestis išmokamas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo sprendimo priėmimo.“

Projekte padidinamas terminas skirtas advokato užmokesčio apskaičiavimui ir apmokėjimui (nuo 15 dienų iki 30 dienų), tačiau terminas prašymų grąžinimui pašalinti trūkumus, pateikti papildomą informaciją ar dokumentus paliktas tas pats – 5, darbo dienų terminas. Atsižvelgiant į tai, kad prašymų nagrinėjimo terminas yra pratęstas, Tarnybos nuomone terminas prašymų grąžinimui pašalinti trūkumus, pateikti papildomą informaciją ar dokumentus galėtų būti padidintas iki 15 dienų.

Papildomai norėtume pažymėti, jog Taisyklių 50 punkte numatyta, kad užmokestis mediatoriams už teisminę mediaciją apskaičiuojamas ir mokamas *mutatis mutandis* taikant Taisyklių 41, 46–49 punktus.

Mokant užmokestį mediatoriams už teisminę mediaciją nėra numatyti atliktų veiksmų ir jiems skirto laiko ribojimai, kadangi tai yra numatyta Taisyklių 42 – 45 punktuose, kurie netaikomi apskaičiuojant mediatoriams užmokestį už teisminę mediaciją.

Taisyklių 50 punkte, kaip ir Taisyklių 42 – 45 punktuose, turėtų būti numatytas atliktų veiksmų ir jiems skirto laiko ribojimai.

Direktorė

Živilė Poželienė

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2019-11-

Nr. 17.2.

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 19-12803

Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, susipažinusi su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 27¹ ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 51, 106, 322 ir 388 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu Nr. 19-12803 (toliau - projektas), šiam projektui nepritaria ir teikia šias pastabas.

Susipažinus su pateiktais teisės aktų projektais matyti, kad pakeitimais siekiama sumažinti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos išlaidas advokatų darbo apmokėjimui ir netgi gauti pajamų iš nuteistųjų, susigražinant išlaidas, susidariusias dėl būtinojo gynėjo dalyvavimo. Pažymėtina, kad šių tikslų siekiama akivaizdžiai pažeidžiant tarptautiniuose, Europos Sąjungos ir nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtintas asmenų teises.

Projekte siūloma patikslinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 51 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatas numatant, kad gynėjo dalyvavimas yra būtinas nagrinėjant nemokančių proceso kalbos užsieniečių bylas, tačiau nepateikiamas nei vienas svarus argumentas (išskyrus tai, kad bus sutaupyta pinigų), kodėl toks apribojimas turi būti nustatytas. Neaišku, kodėl Lietuvos Respublikos piliečiai, nemokantys (o kartais ir mokantys, bet nepakankamai tam, kad galėtų pilnavertiškai naudotis savo teisėmis baudžiamajame procese) praranda teisę į gynėją. Manome, kad tokia siūloma nuostata yra diskriminacinio pobūdžio, diskriminuojanti asmenis dėl tautybės ir pilietybės.

Taip pat projekte siūloma pakeisti BPK 51 straipsnio 1 dalies 10 punkto nuostatas numatant, kad gynėjo dalyvavimas yra būtinas, kai asmuo yra laikinai sulaikytas BPK 140 straipsnyje nustatyta tvarka ir atliekami būtinieji proceso veiksmai, tačiau aiškinamajame rašte nėra nurodyti, kokie konkrečiai būtinieji proceso veiksmai. Šios sąvokos neapibrėžia nei BPK, nei joks kitas teisės aktas, todėl ji yra visiškai neaiški. Be to, tiek BPK 10 straipsnio 1 dalyje, tiek BPK 50 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta, kad asmeniui teisė į gynybą suteikiama nuo sulaikymo arba pirmosios apklausos momento. Analogiška nuostata įtvirtinta ir Konstitucijos 31 straipsnio 6 dalyje, todėl nesuprantamas šios teisės ribojimo pagrindas.

Projekte siūloma BPK 106 straipsnio 1 dalį papildyti nuostata, kad „pripažinęs kaltinamąjį kaltu, teismas, priimdamas nuosprendį, turi teisę nuspręsti iš kaltinamojo išieškoti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas, susidariusias dėl gynėjo būtinojo dalyvavimo, išskyrus šio Kodekso 51 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus“. Pažymėtina, kad ši nuostata galiojo jau anksčiau, tačiau 2016 m. buvo panaikinta padarius išvadą, kad „nuostatos dėl išlaidų baudžiamosiose bylose iš kaltais pripažintų asmenų išieškojimo praktikoje nėra efektyvios (pastebėtina, jog ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad antrinės teisinės pagalbos išlaidos nepriteistinos, kadangi gynėjo dalyvavimas buvo būtinas (2014 m. birželio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322/2014))“. Aiškinamajame rašte nėra nurodyta jokia informacija, kad situacija ir teismų praktika būtų pasikeitusi, argumentuojama tik tuo, kad siūloma nuostata yra aktuali siekiant į valstybės biudžetą sugrąžinti būtinojo gynėjo išlaidas, kai asmens finansinė padėtis leidžia šias išlaidas atlyginti. Atsižvelgiant į tai, siūlomos nuostatos reikalingumas kelia pagrįstų abejonių.

Projekte siūloma pakeisti BPK 322 straipsnį ir atsisakyti privalomo gynėjo dalyvavimo apeliacinės instancijos teismo procese. Projekto rengėjai argumentuoja, kad tai padėtų sumažinti atvejų, kai gynėjo dalyvavimas yra būtinas, skaičių. Jokių kitų argumentų nepateikiama. Todėl nesuprantama, kodėl ikiteisminiame tyrime ir pirmosios instancijos teismuose būtinojo gynėjo dalyvavimas yra svarbesnis nei apeliacinės instancijos teisme. Asmuo turi teisę į gynybą

nepriklausomai nuo baudžiamojo proceso stadijos. Priėmus siūlomą pataisą teisė į gynybą būtų neteisėtai ir nepagrįstai apribota.

Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos finansiniai interesai negali būti laikomi aukštesniais už žmogaus teises.

Generalinis prokuroras

Evaldas Pašilis

Greta Bruzgienė, tel. (8 5) 266 2310, el. p. greta.bruzgiene@prokuraturos.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Generalinė prokuratūra 288603320, Rinktinės g. 5A, LT-01515, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl teisės akto projekto Nr. 19-12803
Dokumento registracijos data ir numeris	2019-11-13 Nr. 17.2.-5000
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2019-11-13 Nr. 1T-1310
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Evaldas Pašilis, generalinis prokuroras
Sertifikatas išduotas	EVALDAS,PAŠILIS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-11-13 14:33:34 (GMTZ)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žyme nurodytas laikas	2019-11-13 16:34:02 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2018-07-04 10:34:18 – 2023-07-03 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "WP, WebPartner LT" išduotą sertifikatą "WP, Dalinys, WebPartner LT", sertifikatas galioja nuo 2018-06-25 12:24:30 iki 2021-03-21 11:24:30 "Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, i.k. 188604955 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-09-25 15:37:33 iki 2022-09-24 15:37:33
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	WebPartner
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. META-INF/signatures/signatures1.xml#SignatureElem_0: Sertifikatas patvirtintas nepatikimu sertifikavimo centro sertifikatu (subjektas: WP).
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2019-11-13 17:24:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys

LIETUVOS
ADVOKATURA

Duomenys kaupiami Juridinių asmenų registre, kodas 300099149, Tiltų g. 17, LT-01101 Vilnius, www.advokatura.lt
Tel. +370 5 262 4546, faks. +370 5 212 1859, el. p. la@advokatura.lt, a. s. SEB bankas LT877044060001030612

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2019-11-13 Nr. 936

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS INICIATYVOS KEISTI TEISĖS AKTUS

2019 m. lapkričio 5 d. gavome projektus, kuriais ketinama keisti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 51, 106, 322 ir 388 str. ir Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (toliau – VGTPĮ) 2, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 23, 24, 27¹ ir 29 str. (toliau kartu – projektai). Lietuvos advokatūra susipažinusi su minėtais projektais, taikia savo nuomonę ir pasiūlymus.

Dėl BPK pakeitimų projekto

Projektu siūloma pakeisti BPK 51 straipsnio 1 dalies 3 punktą dabar galiojančią formuluotę, kai būtinas gynėjo dalyvavimas „nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas“, į naują redakciją: „nagrinėjant nemokančių proceso kalbos užsieniečių bylas“. Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 2 straipsnio 32 punktas numato, kad užsienietis – asmuo, kuris nėra Lietuvos Respublikos pilietis, neatsižvelgiant į tai, ar jis turi kurios nors užsienio valstybės pilietybę, ar neturi jokios. Nors siūlomas reguliavimas sumažina VGTP gavėjų ratą, tačiau, Lietuvos advokatūros nuomone, išskiria asmenų grupę dėl jų pilietybės, kas suponuoja galimą diskriminaciją Lietuvos Respublikos piliečių atžvilgiu, todėl šis aspektas reikalauja išsamesnės analizės.

Projektu BPK 51 straipsnio 1 dalies 7 punkte siūloma atsisakyti būtino gynėjo dalyvavimo nagrinėjant ir tiriant bylas, kai asmuo yra suimtas (šiuo metu: „sprendžiant suėmimo skyrimo įtariamajam ar kaltinamajam klausimą, taip pat tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas“, siūloma keisti: „sprendžiant suėmimo skyrimo ar jo pratęsimo įtariamajam ar kaltinamajam klausimą, taip pat kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas toje baudžiamojoje byloje“). Manome, kad siūlomas reguliavimas kelia grėsmę teisės į gynybą užtikrinimui, nes suimto asmens galimybė aktyviai gintis nuo pareikštų įtarimų ar kaltinimų, apsiriboja tik jo paties paaiškinimų davimu, t. y. jis negali pats rinkti bylai reikšmingų įrodymų, laisvai dalyvauti liudytojų apklausoje ir pan. Būtent dėl tokio teisės aktyviai gintis nuo pareikštų įtarimų ar kaltinimų apribojimo, įstatymų leidėjas suteikia „kompensacinę“ galimybę suimtajam savo teisę į gynybą įgyvendinti pasitelkiant advokatą.

Projektu BPK 51 straipsnio 1 dalies 10 punktą siūloma išdėstyti sekančiai: *kai asmuo yra laikinai sulaikytas šio Kodekso 140 straipsnyje nustatyta tvarka ir atliekami būtinieji proceso veiksmai* (pagal dabar galiojančią redakciją, gynėjo dalyvavimas būtinas, *kai asmuo yra laikinai sulaikytas šio Kodekso 140 straipsnyje nustatyta tvarka*). Pirmiausia pažymėtina, kad dabartinės redakcijos BPK 51 straipsnio 1 dalies 10 punktas įsigaliojo 2019 m. sausio

1 d. Remiantis, aiškinamuoju raštu, kuris buvo pateiktas registruojant šios įstatymo normos projektą, nurodyta, kad <...> *projekto tikslas yra, patikslinti teisinį reguliavimą dėl asmenų, kurių laisvė apribota, teisės į teisinę pagalbą, sprendimų priėmimo laiko ir supažindinimo su šiais sprendimais tvarkos, įgyvendinant 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos direktyvą (ES) 2016/1919 dėl teisinės pagalbos įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir prašomiems perduoti asmenims vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms (toliau – direktyva 2016/1919). Konkrečiai atsižvelgiant į direktyvos 2016/1919 4 straipsnio 5 dalį, kurioje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad teisinė pagalba būtų suteikiama nepagrįstai nedelsiant, vėliausiai prieš apklausą policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje arba teisminėje institucijoje, arba prieš atliekant tiriamuosius ar įrodymų rinkimo veiksmus. Be to Europos Komisija (2011 m. birželio 8 d. Europos Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos „Dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir teisės susisiekti po sulaikymo“)* yra išdėsiusi, „kad vykstant baudžiamajam procesui visiems įtariamiesiems ir kaltinamiesiems turėtų būti suteikta teisė turėti advokatą kuo greičiau, laiku ir taip, kad jie galėtų pasinaudoti savo teisėmis į gynybą. Teisė turėti **advokatą vėliausiai turi būti suteikiama apribojus asmens laisvę** – kuo greičiau atsižvelgiant į kiekvienos bylos aplinkybes. <...> EŽTT praktiką, kurioje nustatyta, kad įtariamajam privaloma pasiūlyti advokato pagalbą „nuo pat pirmos policijos apklausos“ **ir kai tik jo laisvė apribojama, neatsižvelgiant į apklausas.**“ Siūlomu pakeitimu siekiama, kad sulaikius asmenį būtinas gynėjas būtų paskirtas tik tuo atveju, jei atliekami *būtinieji* procesiniai veiksmai. BPK nenurodyta kas yra *būtinieji* procesiniai veiksmai, taip pat šis terminas neapibrėžtas pakeitimo projekte ir lydinčiuose raštuose. Siekiant teisinio aiškumo ir nuoseklumo, formuluotę reikėtų tikslinti, išaiškinant kas yra *būtinieji* procesiniai veiksmai arba atsisakyti siūlomo papildymo, nes sulaikymas *per se* yra procesinis veiksmas, taigi siūlomas reguliavimas neturėtų jokios realios reikšmės.

Lietuvos advokatūros nuomone, **sulaikymas** turi būti taikomas tik kaip krašutinė ir neišvengiama priemonė BPK tikslams įgyvendinti (pvz. kai objektyviai neįmanoma asmens suėmimo klausimo sprendimui tiesiogiai nugabenti į teismą). O sulaikytieji pirmiausia turėtų būti skatinami savarankiškai (pasitelkiant artimuosius) kviesti savo pasirinktą advokatą. Pavyzdžiui, siūlytina numatyti, kad sulaikant asmenį būtina jam nedelsiant išaiškinti teisę pasikviesti savo pasirinktą gynėją ir, esant reikalui, suteikti galimybę pasinaudoti telefonu (susisiekti su advokatu ar artimaisiais, kurie galėtų rasti advokatą). Asmeniui kategoriškai atsisakius kviesti savo pasirinktą gynėją, valstybės garantuojamas gynėjas jam būtų paskirtas kaip krašutinė priemonė, kai tai būtina teisingumui užtikrinti.

Dėl VGTP įstatymo pakeitimo projekto

VGTP įstatymo pakeitimo ir papildymo projekte siūlomas pakeitimas, susijęs su šeimos turto vertinimu. Mūsų nuomone, jeigu bus keičiamas reglamentavimas (skaičiuojamas ne tik vieno šeimos nario turtas, bet kartu ir sutuoktinio) reikia numatyti papildomas išimtis, pvz.: skyrybų bylas, baudžiamojo persekiojimo bylas. 2013 m. lapkričio 27d. Europos Komisija priėmė rekomendaciją dėl įtariamųjų arba kaltinamųjų teisės į teisinę pagalbą, kurioje numatytos pamatinės taisyklės, kuriomis remiantis turėtų būti nustatoma ar asmuo turi teisę į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą vertinant jo turtinę padėtį. Rekomendacijos 6 punktas nurodo, kad pareiškėjo ekonominė padėtis

turėtų būti vertinama remiantis tokiais objektyviais veiksniais kaip pajamos, kapitalas, šeiminė padėtis, gyvenimo lygis ir užmokestis gynėjui. **Kai teisinė pagalba skirta vaikui, turi būti atsižvelgiama į paties vaiko, o ne į jo tėvų arba tėvų pareigų turėtojo turtą,** o 7 punktą numato, kad vertinant išteklius atsižvelgiama į šeimų namų ūkio pajamas, tačiau **kai atskiri šeimos nariai tarpusavyje konfliktuoja arba negali vienodai naudotis šeimos pajamomis, turėtų būti naudojamos tik teisinės pagalbos prašančio asmens pajamos.** Asmens turinės padėties vertinimas prieš priimant sprendimą skirti jam valstybės lėšomis apmokamą advokatą labiau taikomas civilinės justicijos bylose. Tuo tarpu baudžiamajame procese šeimos turtas neturėtų būti kriterijumi, nes baudžiamosios atsakomybės taikymas privalo būti individualizuotas nusikaltimą įvykdžiusio asmens atžvilgiu. Tokią procesų diferenciaciją skatina ir Rekomendacija, kurios 10 punkte sakoma, kad „Neturėtų būti reikalaujama, kad įtariamieji arba kaltinamieji ir prašomi išduoti asmenys tvirtai įrodytų, kad neturi pakankamų finansinių išteklių gynybos ir proceso išlaidoms padengti.“

VGTP įstatymo pakeitimo ir papildymo projekte siūloma papildyti 21 straipsnį 10 dalimi: „10. Tais atvejais, kai pripažinęs kaltinamąjį kaltu teismas, priimdamas nuosprendį, nusprendžia išieškoti į valstybės biudžetą antrinės teisinės pagalbos išlaidas, skirtas būtinam gynėjo dalyvavimui užtikrinti, grąžintinų antrinės teisinės pagalbos išlaidų dydis nustatomas atsižvelgiant į šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punktą, 12 straipsnio 6 punktą ir 14 straipsnio 5 dalį. Jeigu kaltinamasis negali būti priskirtas prie šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 1 punkte arba 12 straipsnio 6 punkte nurodytų asmenų, jis privalo grąžinti visas suteiktos antrinės teisinės pagalbos išlaidas. Jeigu šio asmens turtas ir pajamos atitinka antrąjį turto ir pajamų lygį teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, jis privalo grąžinti 50 procentų antrinės teisinės pagalbos išlaidų.“ Būtina pabrėžti, kad identiškas reguliavimas galiojo iki 2017 m. liepos 1 d. Keičiant minėtą teisės normą, aiškinamajame rašte buvo nurodyta, kad „Tarnybos duomenimis, informacijos apie valstybės patirtas išlaidas pateikimui teismams reikalingi dideli administraciniai ištekliai – 2015 m. sausio – lapkričio mėn. teismams buvo pateiktos 4933 pažymos apie valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidas baudžiamosiose bylose dėl būtinojo gynėjo dalyvavimo, iš 2002 baigtų bylų, išlaidos nepriteistos 81 proc. atvejų (66,5 proc. atvejų nenurodant motyvų arba nurodant motyvus, kurie nenumatyti BPK 106 straipsnio 2 dalyje (pavyzdžiui, išlaidų priteisimas nesuderinimas su teise į gynybą, gynėjo dalyvavimas buvo būtinas ir nepriklausė nuo asmens valios). <...> nuostatos dėl išlaidų baudžiamosiose bylose iš kaltais pripažintų asmenų išieškojimo praktikoje nėra efektyvios (pastebėtina, jog ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad antrinės teisinės pagalbos išlaidos nepriteistinos, kadangi gynėjo dalyvavimas buvo būtinas (2014 m. birželio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-322/2014)“ Remiantis tuo, manome, jog toks pasiūlymas yra perteklinis, be to, juo nesprendžiamos VGTP biudžeto problemos: grąžintinos sumos yra įskaitomos į valstybės biudžetą ir nuo to VGTP biudžetas nesikeičia.

Advokatų tarybos siūlymai

Pažymėtina, kad VGTP administravimas sudaro ženkliai VGTP biudžeto sumas, todėl resursų UBD didinimui reikia pirmiausia ieškoti atsisakant VGTP skyrių Lietuvos miestuose, pasiliekančių vieną skyrių Vilniuje.

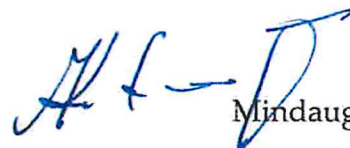
Ne kartą ir VGTP Koordinavimo tarybos posėdžių metu, ir ministerijos darbo grupės posėdžiuose, buvo išsakyta ir pritarta pozicijai, kad procesinių veiksmų, kuriuos organizuoja ikiteisminio tyrimo pareigūnai ar teismai, o advokatas privalo dalyvauti, negali būti įtraukiamas į laiką, skirtą procesiniam dokumentui parengti. Advokatas neturi įtakos apklausos, parodymų patikrinimo vietoje, teismo posėdžio ir pan. trukmei, todėl jam turi būti apmokama už faktinį dalyvavimą tokiuose procesiniuose veiksmuose laiką. Procesinio dokumento parengimo laikas turi būti skaičiuojamas neatsižvelgiant į procesinių veiksmų atlikimo trukmę. Pagal faktines sąnaudas taip pat turi būti apmokamas ir kelionės laikas, jis negali būti įtraukiamas į teisinių paslaugų teikimo laiką.

Be to, atsižvelgiant į 2019 m. rugsėjo 26 d. VGTP Koordinavimo tarybos siūlymus, antrinė teisinė pagalba turėtų būti apmokama iš tos institucijos biudžeto, kuri priėmė sprendimą skirti advokatą (pvz.: teismas, prokuratūra). Tokiu būdu VGTP atvejų skaičius būtų mažinamas ne įstatyminio/administracinio reguliavimo būdu, o pačios institucijos taptų suinteresuotos atlikti procesinius veiksmus bei skirti valstybės garantuojamą advokatą tik tuomet, kai tai būtina ir neišvengiama. Siūlymus būtų galima įgyvendinti papildant, pavyzdžiui, 2003 m. balandžio 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 524 patvirtintą tvarkos aprašą „Dėl liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams ir vertėjams išmokėtinų sumų dydžio nustatymo ir apmokėjimo baudžiamajame procese ir administracinių nusižengimų teisenoje“ arba papildant BPK (remiantis, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.129 straipsniu, kuris reguliuoja ekspertų darbo apmokėjimą).

Lietuvos advokatūra siekia visapusiškos VGTP sistemos reformos, kuri užtikrintų ir realizuotų teisę į gynybą socialiai pažeidžiamiems asmenims bei asmenims, persekiojamiems baudžiamojo proceso tvarka, o taip pat šią sistemą padarytų patrauklia paslaugų teikėjams – advokatams ir jų padėjėjams. Siūlomi pakeitimai iš esmės apsiriboja VGTP bylų skaičiaus mažinimu įstatyminio/administracinio reguliavimo tvarka, silpninant asmenų, turinčių teisę į advokatą, teises. Būtina svarstyti esminę pertvarką, pagal kurią ikiteisminio pareigūnas negalėtų pasirinkti konkretaus advokato konkrečiam ikiteisminiam tyrimui, nuo jo sprendimo nepriklausytų advokato atlyginimas, teikiant VGTP paslaugas ir, svarbiausia, kaip rekomenduota VGTP Koordinavimo taryboje, suinteresuoti pačias institucijas, nuo kurių sprendimų priklauso VGTP advokato paskyrimas, skirti advokatą tik tais atvejais, kai tai yra būtina ir neišvengiama.

Advokatūra yra pasirengusi suteikti visą būtiną pagalbą, siekiant atlikti tinkamą VGTP sistemos pertvarką.

Advokatų tarybos pirmininko pavaduotojas

Mindaugas Kukaitis

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Teisingumo ministerijai

Į 2019-11-05 Nr. (1.8E)2T-1132

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Finansų ministerija, išnagrinėjusi kartu su Teisingumo ministerijos 2019 m. lapkričio 5 d. raštu Nr. (1.8E)2T-1132 pateiktus išvadosms gauti Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 27¹ ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 51, 106, 332 ir 388 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektus, informuoja, kad pagal kompetenciją pastabų neturi.

Irena Džervienė, tel.(8 5) 239 0191 el. p. irena.dzerviene@finmin.lt

1288724799896284

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos finansų ministerija 288601650, Lukiškių g. 2, 01512 Vilnius, Lietuva
Dokumento pavadinimas (antraštė)	dėl teisės aktų projektų
Dokumento registracijos data ir numeris	2019-11-14 Nr. ((2.121E-0206)-5K-1917589)-6K-1905931
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2019-11-14 Nr. 1T-1317
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Sadeckas Darius, Viceministras, Vadovybė
Sertifikatas išduotas	DARIUS SADECKAS, Lietuvos Respublikos finansų ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-11-13 20:30:19 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-09-26 10:59:56 – 2021-09-25 10:59:56
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, į.k.288601650 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-02-28 16:28:06 iki 2022-02-27 16:28:06 "Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, į.k. 188604955 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-09-25 15:37:33 iki 2022-09-24 15:37:33
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Sekasoft:AIS:EDVS:1.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2019-11-14 10:32:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2019-11-14 10:32:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Nr.
I 2019-11-05 Nr. (1.8E) 2T-1129

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Išnagrinėję pateiktus derinti Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 2, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24, 27¹ ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 51, 106, 322 ir 388 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 364 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą, koordinavimą ir mediaciją mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą, informuojame, kad pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų dėl šių projektų neturime.

Vidaus reikalų viceministrė

Beata Maliušickaja

Kristijonas Gudalevičius, tel. 271 8980, el. p. kristijonas.gudalevicius@vrm.lt
Adomas Puidokas, tel. 271 8838, el. p. adomas.puidokas@vrm.lt
Rūta Jasulaitienė, tel. 271 8897, el. p. ruta.jasulaitiene@vrm.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija 188601464, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius, Lietuva
Dokumento pavadinimas (antraštė)	19-12803 "LRV nut. "Dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įst. Nr. VIII-1591 str.pakeit.Įst. ir LR BPK straipsnių pakeit. įst. proj. pateikimo LR Seimui' proj" 19-12800 "LR valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įst. Nr. VIII-1591 str. pakeitimo įst. proj." 19-12801 "LR BPK str. pak. įstat proj." 19-12802 "LRV nut. "Dėl LRV 2016-04-13 nut. Nr. 364 Išvados turi būti pateiktos iki 2019-11-12
Dokumento registracijos data ir numeris	2019-11-18 Nr. 1D-5756
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2019-11-18 Nr. 1T-1340
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Augustė Jucienė, Patarėja
Sertifikatas išduotas	AUGUSTĖ JUCIENĖ, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-11-18 11:26:39 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2019-11-18 11:26:52 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-08-29 10:04:04 – 2022-08-28 10:04:04
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Ingrida Jeruslanovienė, Vedėja
Sertifikatas išduotas	INGRIDA JERUSLANOVIENĖ, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-11-18 12:19:46 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2019-11-18 12:19:51 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-11-12 12:57:49 – 2021-11-11 12:57:49
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Beata Maliušickaja, Viceministrė
Sertifikatas išduotas	BEATA MALIUŠICKAJA, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-11-18 13:33:11 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2019-11-18 13:33:16 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-09-26 09:44:21 – 2022-09-25 09:44:21
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Vanda Turauskienė, Dokumentų tvarkytoja
Sertifikatas išduotas	VANDA TURAUSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-11-18 13:46:46 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2019-11-18 13:46:48 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-09-28 08:35:02 – 2021-09-27 08:35:02

DETALŪS METADUOMENYS	
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, i.k. 188604955 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-09-25 15:37:33 iki 2022-09-24 15:37:33
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v11.0.0.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2019-11-18 15:38:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2019-11-18 15:38:01 Dokumentų valdymo sistema Avilys

Nuomonė

Teikiant antrinę teisinę pagalbą pastebiu, jog nemažai asmenų galimai piktnaudžiauja pagalba, nes nelegaliai dirba užsienyje arba vykdo individualią veiklą Lietuvoje, tačiau realiai gaunamų pajamų nedeklaruoja (todėl patenka į antrinę teisinę pagalbą gaunančių asmenų ratą).

Klientai atvažiuoja brangiomis transporto priemonėmis, patys pasako, jog jų pajamos yra nemažos, tačiau: „nieko nerodo“, o už teisinės paslaugas susimokėti neverta, nes valstybė sumoka.

Kiti atvejai – asmenys nedirba 10 ar net daugiau metų, nors yra darbingo amžiaus/darbingi/sveiki.

Manau, jog jei asmuo, neturėdamas oficialių medicininių dokumentų dėl negalėjimo dirbti (išskyrus pensinio amžiaus asmenis, studentus ir kitas išskirtines socialines grupes), visiškai nedirba ir/ar nemoka pajamų mokesčių daugiau nei 3-4 metus, antrinė teisinė pagalba neturėtų būti teikiama.

Tokiu būdu asmenys būtų skatinami dirbti ir mokėti mokesčius, o ne gauti paslaugas už dyką kitų mokesčių mokėtojų sąskaita.

Šioje situacijoje iškyla ir advokato paslapties problema. Matomas galimas pažeidimas (jog asmuo galimai piktnaudžiauja antrine teisine pagalba), tačiau negalima apie tai pranešti kompetentingoms institucijoms, nes: 1) nėra konkrečių įrodymų, tik kliento žodžiai; 2) kliento suteikta informacija – advokato paslaptis.